

Herstellen doe je thuis!

Meerjarenvisie Lister 2015 -2020

Inleiding

Lister helpt mensen met een ernstig psychiatrische aandoening hun eigen kracht te hervinden, een betekenisvol leven op te bouwen en deel te nemen aan de maatschappij. Dit doen deze mensen in een samenleving waar hun aandoening in veel gevallen leidt tot uitsluiting. Inclusie is voor Lister een belangrijk doel van al haar werk.

De afgelopen jaren zette Lister zich in toenemende mate in voor mensen met een zeer complexe zorgvraag. We hebben begeleidingsvormen ontwikkeld die het ook voor de mensen met een complexe zorgvraag mogelijk (moeten gaan) maken om in hun eigen omgeving aan hun herstelproces te werken en als volwaardig burger deel te nemen aan de samenleving. Ervaringsdeskundigen en peers, evenals naasten en vrijwilligers gaan de komende jaren een steeds grotere rol vervullen in dit proces.

Lister heeft zich actief ingezet om mede vorm te geven aan de vernieuwing van de zorg zoals die nu landelijk wordt uitgerold. Daarmee hebben we de basis gelegd voor een goede afstemming van het Lister aanbod met de zorg die in het sociale domein wordt aangeboden, en ook met de zorg die specialistische psychiatrie zal aanbieden.

We zijn ons ervan bewust dat onze ambities zowel bijdragen áán als steunen óp veranderingen in de maatschappij. Wij zullen onze visie actief uitdragen in ons netwerk en de aansluiting van partners (financiers) bij onze ambities borgen. Door gedurende de veranderingen intensief te blijven samenwerken met stakeholders, wil Lister bijdragen aan een volwaardig burgerschap voor iedereen en dus aan het leveren van alle zorg en diensten in de wijk.

Binnen de landelijke ontwikkelingen in de zorg kan Lister zeker werk maken van haar ambities. Daarbij zijn *Herstellen doe je thuis*, *Volwaardig burgerschap* en *Peer Support* de sleutelwoorden. In dit meerjarenplan beschrijven we onze ambities en vertalen deze naar nieuwe Lister domeinen. Domeinen die in een context van toenemende marktwerking vragen om aansprekende en heldere namen. Met ListerFIT, Lister@Home, Lister@Work en ListerPeerSupport zijn we hierin geslaagd. Inspelen op 'de markt' betekent voor ons dat mensen met een ernstige psychiatrische aandoening toegang hebben tot de beste zorg. De kwaliteit van zorg stellen we voorop, de continuïteit en omvang van de organisatie maken we daaraan ondergeschikt.

In deze Meerjarenvisie beschrijven we hoe de zorg er volgens Lister in 2020 uit moet zien en welk aandeel Lister hierin op zich neemt. De omvang van de transities waar het sociale domein zich voor gesteld ziet vragen om grote flexibiliteit van alle betrokkenen. Lister vertaalt de komende jaren daarom deze meerjarenvisie naar werkplannen voor twee jaar.

Ambities

“Wie helpt mij bij de dingen die ik wil en die ik niet kan of durf, terwijl de wereld om mij heen weinig geloof in mijn kunnen heeft? Binnen mijn mogelijkheden, van nu of van straks. Zodat mijn leven, net als voor alle mensen en ondanks mijn beperking door een ernstige psychiatrische aandoening of verslaving, voor mij betekenisvol is?”

Lister helpt mensen die bij haar in begeleiding zijn bij het vinden van een antwoord op deze vragen. Mensen die bij Lister ondersteuning vragen hebben een ernstige psychiatrische aandoening of verslavingsproblemen. Zij gaan samen met een gespecialiseerde begeleider op zoek naar eigen kracht en mogelijkheden om een betekenisvol leven op te bouwen en deel te nemen aan de maatschappij. Het precieze doel en de weg ernaartoe bepaalt de cliënt zelf.

Lister stelt zich ten doel zichzelf, in relatie tot de cliënt, overbodig te maken.

Lister biedt naast begeleiding aan de brede EPA- cliëntengroep, gespecialiseerde zorg aan cliënten met ASS problematiek en aan cliënten met een forensische achtergrond.

Lister werkt actief samen met familie, vrienden en mensen uit het eigen netwerk van de cliënt.

Evenals met partners zoals verwijzers, organisatie voor arbeidsre-integratie, zorgaanbieders, buurtorganisaties, bewoners en vrijwilligers.

Lister werkt in de gemeenten Utrecht, Houten, Nieuwegein, IJsselstein, Lopik en Vianen.

Herstellen doe je thuis

Vanaf haar oprichting heeft Lister zich, met succes, ingezet om cliënten een volwaardige plek in wijken en buurten te geven. De komende vijf jaar zorgen we er voor dat in principe al onze cliënten in een eigen (huur)huis wonen. Herstellen doe je immers het beste thuis. En ‘thuis’ betekent voor ons: zelf je huis kunnen kiezen en zelf verantwoordelijk kunnen zijn voor het inrichten en op orde houden van dat huis. Waar nodig ondersteunen we cliënten bij het kunnen dragen van deze verantwoordelijkheden.

Alleen wanneer een cliënt (nog) onvoldoende vaardigheden of stabiliteit heeft om zelf huurder of woningeigenaar te zijn, zorgt Lister voor het huren van een huis voor de cliënt. Ook hier blijft de eigen regie voorop staan, zodat ook deze cliënt zich thuis voelt in zijn woning.

In de praktijk betekent dit dat we verwachten dat in 2020 maximaal 200 cliënten beschermd wonen bij Lister. De komende jaren onderzoeken we of deze zorg onderdeel zou moeten zijn van de Wlz.

Herstellen doe je thuis betekent ook dat Lister er al het mogelijke aan doet om opname te voorkomen. In periodes dat een cliënt veel last heeft van zijn beperkingen kan Lister in overleg met de cliënt de begeleiding intensiveren. Dit kan thuis bij de cliënt of op een andere plek waar de cliënt zich veilig voelt.

Met het voorkomen van opname dragen we bij aan een samenleving waar mensen in hun eigen omgeving de gevolgen van hun aandoening kunnen dragen. Een samenleving waar mensen niet worden opgenomen op langdurige verblijfsplekken van psychiatrische ziekenhuizen; een beddenloze psychiatrie.

Kortom: Lister maakt het voor cliënten mogelijk extramuraal behandeld te worden, door het aanbieden van (intensieve) ambulante begeleiding bij ernstige psychiatrische aandoeningen of verslavingsproblemen.

Waar de oude naam van onze organisatie nog uitstraalde dat beschermd wonen een van onze kernactiviteiten was, benadrukken we met de naam Lister¹ de zelfredzaamheid van cliënten als uitgangspunt.

Volwaardig burgerschap

Lister onderschrijft de visie van de overheid dat iedere burger zijn aandeel heeft in de samenleving. Lister voegt daar aan toe dat iedere burger zijn deel in de samenleving moet *kunnen* bijdragen. De begeleiding van Lister is dan ook gericht op volwaardig burgerschap en zelfredzaamheid.

Zelfredzaamheid betekent aan de ene kant zelf deelnemen aan de samenleving (contact met de burens onderhouden, sporten, afspraken maken met de dokter, vrijwilligers werk regelen, etc). Het betekent ook hulp van vrienden, familie, burens en kennissen inschakelen als het (even) niet lukt om in je eentje dit soort contacten aan te gaan of te onderhouden.

De cliënt die bij Lister zorg vraagt heeft de regie over zijn eigen leven. Gespecialiseerde begeleiding van Lister maakt dat de cliënt deze regie kan houden, nemen of (verder) kan ontwikkelen al dan niet ondersteund door mensen uit het netwerk dat de cliënt heeft of opbouwt.

Werd er in het verleden nog wel *gezorgd voor de cliënt*, met het begeleiden naar zelfredzaamheid richt Lister zich juist op *zorgen dat*. Dat vraagt ook van de cliënt veel inzet. Herstel is een actief proces van de cliënt. Dat kan niemand vóór hem doen.

Bij *zorgen dat* hoort ook dat Lister waar nodig eerst een veilige omgeving creëert waar een cliënt vaardigheden kan ontwikkelen die hij nodig heeft om zijn leven, inclusief zijn burgerschap betekenisvol in te vullen.

Onze ervaring is dat werk een zeer belangrijke bijdrage levert aan een gezond en zinvol leven. Ook bij mensen met een psychiatrische kwetsbaarheid of verslaving. Daarom begeleiden we alle cliënten vanaf de start bij het vinden en behouden van werk. Van vrijwilligers werk tot een betaalde baan. In 2020 is 90% van onze cliënten binnen zes maanden na aanvang van de begeleiding minimaal vijf dagdelen per week aan de slag.

Peer Support

Al jaren is Lister koploper in het verankeren van herstelondersteunende zorg in de professionele begeleiding. Belangrijk aspecten in de herstelvisie zijn echter ook het inzetten van ervaringsdeskundigheid in de zorg en de onderlinge steun die mensen met vergelijkbare ervaringen elkaar kunnen geven.

Het aanbod dat ervaringsdeskundigen bij Lister de afgelopen jaren hebben ontwikkeld en aangeboden kenmerkt zich voor een belangrijk deel als Peer Support. Bij Peer Support geven mensen elkaar

¹ Lister is ook de naam van een sociale onderneming in Triëst in Italië. Deze stad is al sinds de zeventiger jaren hét voorbeeld van psychiatrie zonder bedden.

steun bij hun persoonlijke ontwikkeling, empowerment en maatschappelijke participatie. Begrip voor elkaars situatie door herkenning en erkenning zorgt ervoor dat mensen zich eerder vertrouwd voelen bij elkaar. Hierdoor is het makkelijker nieuwe situaties of gedrag bij of met elkaar uit te proberen en daarvan te leren. Diagnostiek en beperkingen zijn dan niet langer uitgangspunt bij het inrichten van het leven.

Peer Support kan een belangrijke bijdrage leveren aan het invullen van volwaardig burgerschap door de cliënt. Met een peer-rol geeft iemand immers ook vorm aan burgerschap. Bovendien inspireren en motiveren peers elkaar om nieuwe activiteiten in de samenleving op te pakken. Daarnaast kunnen peers elkaar zodanig steunen of opvangen dat opname voorkomen wordt.

Kortom: Lister is van mening dat peers elkaar op een unieke manier ondersteunen. Daarom faciliteert Lister het ontwikkelen en aanbieden van Peer Support.

Medewerker in het sociale domein

In 2020 is Lister een transparante, regel- en kantoorarme en kostenbewuste organisatie waar kennis wordt gedeeld en ontmoeting centraal staat.

Medewerkers zijn ondernemend, flexibel en (zelf)bewust. Ze nemen veel professionele ruimte en krijgen deze ook. Zij weten wat hun kwaliteiten (niet) zijn en waar ze in hun netwerk welke kennis en kunde kunnen halen. Onze competentieprofielen voor medewerkers en voor teams zijn leidend bij het opbouwen van een personeelsbestand dat bij onze kwaliteitseisen past.

Professionals belonen we op basis van resultaat.

Het aanbod kenmerkt zich door keuzevrijheid en maatwerk. Als de vraag van de cliënt helder is kan de beste match tussen medewerker en cliënt gemaakt worden en een tijdelijk traject worden uitgezet.

E-health biedt de cliënt en de hulpverlener van Lister nieuwe en extra middelen om het begeleidingsproces vorm en inhoud te geven. De toepassingen zijn toegankelijk voor zowel cliënten, hulpverleners en, waar de cliënt dat wenst, voor het netwerk van de cliënt. De cliënt heeft daarmee de keuze wie en wat hij inzet in zijn hersteltraject en wanneer hij dat doet.

De cliënt van Lister heeft in 2020 de volledige regie over zijn eigen persoonlijke gezondheidsdossier.

Door cliënten, naastbetrokkenen, vrijwilligers, peers en professionals, maar ook financiële middelen en e-health samen te brengen faciliteert Lister het herstelproces van haar cliënten.

Door haar kennis van herstel, herstelondersteunende zorg, behandelen en begeleiden in de wijk en participatie actief beschikbaar te maken voor de maatschappij werkt Lister aan een samenleving waar ook mensen met een psychiatrische aandoening of verslaving volwaardig meedoen.

Maatschappelijke omgeving

Lister maakt zijn ambities waar in roerige tijden: Nederland is bezig met een omvangrijke vernieuwing van de zorg.

Landelijk zien de uitgangspunten van de nieuwe visie op zorg er als volgt uit.

De zelfredzaamheid van de burger dient maximaal te worden gestimuleerd en ondersteund. Oplossingen voor zorgvragen worden zo dicht mogelijk bij de cliënt gezocht.

Ondersteuningsvragen van een burger op de gebieden wonen, welzijn, zorg, werk, financiën worden in onderlinge samenhang in kaart gebracht.

Zorg wordt gericht ingezet en sneller afgesloten. Voorkomen wordt dat cliënten afhankelijk van de professionele zorg worden.

Het principe van wederkerigheid geldt. Van mensen die een uitkering of een andere vorm van ondersteuning krijgen, wordt een 'maatschappelijke tegenprestatie' verwacht.

De zorg wordt georganiseerd dichtbij de cliënt, zo veel mogelijk op wijk- of buurtniveau

Vanaf 2015 ligt de verantwoordelijkheid voor het bieden van ondersteuning op het gebied van werk, zorg en jeugd bij de gemeenten. Ook ons aanbod valt hieronder. Gemeenten organiseren dit aanbod elk op hun eigen manier maar hebben de opdracht te komen tot een samenhangend aanbod voor de cliënt op wijk- of buurtniveau.

De Basis-GGZ wordt op wijkniveau versterkt ten opzichte van de Gespecialiseerde GGZ. Dit houdt onder meer in dat een cliënt met een ernstige maar wel stabiele psychiatrische stoornis vanuit de huisartsenpraktijk behandeld wordt. De Praktijkondersteuner Huisarts GGZ (POH) vervult hierbij een belangrijke rol.

Lister ziet haar ambities weerspiegeld in de zorg van de toekomst. De diensten die Lister aanbiedt dragen bij aan een samenleving waar zeer kwetsbare burgers hun leven betekenisvol invulling geven en een volwaardige bijdrage leveren aan de maatschappij. Samenwerking met andere zorgaanbieders, financiers en werkgevers is onontbeerlijk om tot deze samenleving te komen.

Hoe realiseren we onze ambities?

De vertaling van onze expertise en ambities leidt tot het volgende dienstenaanbod:

ListerFIT²

Een (dynamisch) aanbod voor mensen die nog niet in een behandelcrisis zitten, maar daar op af lijken te stevenen. 24/7 zijn we (laagdrempelig) beschikbaar voor het couperen van crisogene situaties met mensen waarbij (vermoeden van) psychiatrie dan wel ernstige gedragsproblematiek bestaat. Eventueel bieden wij hierin tot maximaal 3X24 uur respijtzorg. Wij zetten hoog specialistische begeleiding in om te voorkomen dat cliënten straks zwaardere zorg nodig hebben. Ons aanbod is termijngebonden om vooral te sturen op het vergroten van eigen autonomie en zelfredzaamheid.

Lister@Home

Wij bieden gespecialiseerde begeleiding aan mensen met ernstige psychiatrische aandoeningen en een complexe zorgvraag. Deze gespecialiseerde begeleiding is gericht op maximale zelfredzaamheid bij herstel van burgerschap, herstel van sociaal maatschappelijke rollen en/of bij herstel van gezondheid. We zijn groot geworden door het bieden van woonbegeleiding aan mensen met een psychiatrische of verslavingsachtergrond. Veel van deze mensen kunnen nu zelfstandig of met behulp van een buurtteam dan wel eigen netwerk wonen. De laatste jaren heeft Lister fors en met succes ingezet op ambulantisering, beschermd en soms zelfs begeleid zelfstandig wonen voor mensen die jarenlang opgenomen zijn geweest in de behandelpsychiatrie. Nu gaan we nog een paar stappen verder.

Thuis is bij voorkeur je eigen woning en opnames worden zo veel mogelijk voorkomen. Ons ontwikkelingsgerichte aanbod richt zich op optimale zelfredzaamheid voor de cliënt. In een enkel geval kan ontwikkeling stabilisatie zijn.

Wij bieden voornamelijk ambulante begeleiding, waar nodig dagelijks. We zijn 24/7 bereikbaar en er is een mogelijkheid tot respijtzorg.

Er is, vanaf het eerst contact met de cliënt, een optimale inzet van het professionele en niet-professionele netwerk in het belang van de cliënt. Regie over het gezondheidsdossier ligt bij de cliënt.

Lister@Work

Lister heeft als doelstelling dat het overgrote deel van de cliënten binnen 6 maanden na start begeleiding minimaal 5 dagdelen aan de slag is. Het is onze ervaring dat het hebben van (vrijwilligers)werk een positieve bijdrage levert aan het herstelproces. Deze ervaring hebben wij voornamelijk opgedaan met mensen met psychiatrische kwetsbaarheden en een grote afstand tot de arbeidsmarkt die zelf een vraag hadden op het gebied van verkrijgen van (vrijwilligers)werk of leerwerktrajecten. Voor deze groep blijven wij ons begeleidingsaanbod openstellen. Dit omdat we de afgelopen jaren gemerkt hebben dat er geen alternatief voor ons begeleidingsaanbod is in ons werkgebied.

Intern zullen wij ons gaan richten op toeleiding naar (vrijwilligers)werk van mensen met ernstige psychiatrische aandoeningen en een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Een groep cliënten die tot nu toe niet uit zichzelf met deze vragen kwam.

² FIT: Flexibel Intensief Tijdelijk

Ook bieden wij een servicepunt voor werkgevers, waarmee we hen ondersteunen bij het in dienst nemen én houden van onze cliënten. We benaderen werkgevers actief om werk(ervarings)plekken ter beschikking te stellen voor onze cliënten.

ListerPeerSupport

Een van de voorbeelden van ListerPeerSupport is het Recovery College.

In Recovery College staat herstel door middel van scholing en peer support centraal. Met behulp van ervaringsdeskundigen leren mensen hun problemen hanteerbaar te maken of op te lossen, zonder tussenkomst van hulpverleners.

Recovery College ondersteunt mensen om het maatschappelijk domein (verder) te betreden. Het helpt hen met het herkennen en inzetten van hun talenten en bronnen van steun. Recovery College laat mensen hun mogelijkheden ontdekken en competenties ontwikkelen. Het biedt ondersteuning bij het in beeld brengen van doelen en ambities. Als deelnemer bepaal je zelf je opleidings- en ontwikkeltraject.

Daarnaast gaat Recovery College de dialoog aan met de samenleving om het stigma te bestrijden richting mensen die moeite hebben om een plek te vinden in de samenleving.

We bieden training en scholing, peer support, respijtovereenkomst, arbeidsrehabilitatie en social living. In eerste instantie is ons aanbod ontwikkeld voor mensen met een grote sociale kwetsbaarheid, veelal ontstaan door psychiatrische en/of verslavingsproblematiek.

Begin 2015 vertaalt Lister de nieuwe diensten die zij in de markt gaat zetten naar competenties die vereist zijn voor het realiseren van de ambitie. Op basis van een vergelijking tussen aanwezige competenties en vereiste competenties maken we met medewerkers plannen om de nieuwe competenties te ontwikkelen waarmee de nieuwe producten worden aangeboden.

De verdere invulling van het dienstenaanbod gecombineerd met de eerder genoemde organisatieambities hebben gevolgen voor de inrichting van de organisatie. In 2015 wordt deze inrichting verder vormgegeven.

Fasering op hoofdlijnen

Binnen onderstaande fasering stelt Lister de komende jaren concrete werkplannen op voor de jaren 2017 tot 2020.

2015-2016

- Ontwikkelen van en experimenteren met nieuw aanbod
- Ontwikkelen en experimenteren met e-health toepassingen
- Voorbereiding op de transitie van beschermd wonen naar het sociale domein
- Ontwikkelen en implementeren marketingstrategie
- Profileren van de organisatie en positionering in het netwerk
- Evaluatie voortgang en actualiteit van het Meerjarenplan

2017-2018

- Verdere ambulantisering BW
- Verdere opbouw activerings- en mogelijkheden (vrijwilligers)werk voor cliënten
- Kwaliteiten medewerkers sluiten aan bij eisen die het aanbod van Lister stelt
- Vastgoed transitie, inclusief afbouw kantoren
- Lister is regelarm
- Evaluatie voortgang en actualiteit van het Meerjarenplan

2019-2020

- Bedden afbouw gerealiseerd
- Het overgrote deel van de cliënten heeft binnen zes maanden minimaal vijf dagdelen per week (vrijwilligers)werk
- E-health is voor de cliënt optimaal beschikbaar
- Intensieve betrokkenheid van naasten, vrijwilligers, peers en professionals bij het herstelproces van de cliënt wordt gefaciliteerd
- Lister faciliteert aanbod van Peer Support
- Lister is kantoorarm
- Professionals worden beloond op basis van resultaten
- Opstellen nieuw Meerjarenbeleidsplan